

Framtidens melodi. I framtiden ska Hangaren vara ett komplement till konserthuset Louis De Geer, med en publikkapacitet på 600 personer.

– Här är platsen där det började, säger Holmenveteranen Pelle Hellberg. Det var på platsen för den så kallade Hangaren som Holmens Bruk tog steget in i maskinåldern.

FOTO: FREDRIK JONSSON

Bullrande nystart för pappersindustrins vagga

Det är en del av Holmenområdet som ruvar på ett kapitel i stadens industrihistoria.

En gång i tiden återfanns här en av världens största maskiner för tidningspapper, den så kallade PM 1. Nu pågår en förvandling, där den så kallade Hangaren på Holmenområdet byggs om till ny konsert- och konferenshall.

Och ännu längre tillbaka, under 1800-talets första hälft, var det just här som Holmens Bruk tog steget in i maskinåldern.

– Det här är platsen där det verkligen började, säger Pelle Hellberg, Holmenveteran med 44 år på bruket och som kan det mesta om dess historia.

Vi står framför den så kallade Hangaren. En fullständig ombyggnad pågår och Hangaren ska i framtiden fungera som ett komplement till konserthuset Louis De Geer, med en hög- och sänkbar läktare och med en publikkapacitet på 600 personer.

Krockarna mellan symfoniorkestern och konferenser under Destination Norrköping ska i framtiden vara ett minne blott.

Men tillbaka till historien. Det var år 1837 som den första pappersmaskinen stod installerad och klar. Holmens maskin var den fjärde i landet och hade konstruerats och levererats av det engelska företaget Bryan Donkin & Co i London.

Bakom investeringen stod Lars Magnus Trozelli, justitieborgmästare samt driftig och framgångsrik brukspatron vid Holmens Bruk och industrimannen John Swartz. I samband med den installationen koncentrerades brukets verksamhet till just papper.

Den första pappersmaskinen fungerade i drygt 50 år, därefter installerades en ny maskin på samma plats. Den ersattes av ytterligare en, men efter en brand år 1930 genomförde Holmen en omfattande investering.

En epok var över. Den sista bilen med tidningspapper lämnade Holmens Bruk inne i Norrköping i april 1986.

ARKIVBILD: HÅKAN SJÖSTRÖM

Under en treårsperiod kring 1930 installerades världens två dåvarande största tidningspappersmaskiner, PM 9 1928 och PM 1 1931. Båda med en rekordbredd på 5,6 meter.

PM 1 stod alltså i Hangaren som då även bestod av flera mindre byggnader.

– Pappersmaskinen var säkert hundra meter lång och kunde producera upp till 300 ton papper per dygn, säger Pelle Hellberg.

– Och den gick ända fram till flytten ut till Braviken.

Det har hänt mycket sedan 1986, då Holmen flyttade pappersproduktionen ut till det supermoderna pappersbruket vid Braviken. Under de första åren på 90-talet genomfördes ganska omfattande rivningar på området, samtidigt som stora delar byggdes om rejält.

Kronan på verkat är konserthuset Louis De Geer som invigdes i oktober 1994. Sett i ett lite längre historiskt perspektiv är det ett naturligt

”Pappersmaskinen var säkert hundra meter lång och kunde producera upp till 300 ton papper per dygn”

PELLE HELLBERG

steg i utvecklingen. Förändringarna vid Holmens Bruk har genom tidens gång varit stora och oftast genomgripande.

För en Holmenveteran är det mycket känslosamt som kommer in i bilden. I Pelle Hellbergs fall enbart positiva.

– Det känns väldigt bra. De har lyckats med förvandlingen till hundra procent.

– Det trodde jag inte var möjligt.

För de flesta Norrköpingsbor var Holmen en del av stadsbilden. En välbekant syn var Holmenlastbilarna, lastade med de enorma pappersrullarna som for ut på Dalsgatan och uppför Hörsalsbacken för vidare transport ut till världens stora tidningsmakare.

Längs gator som St Persgatan låg fabriksröken och ångan tät och vid barkeriet och timmerupp-lagen längs Kvarngatan hördes nästan oavbrutet sågklingorna.

Men det centrala läget innebar till slut att utvecklingen vid Holmen nådde sin kulmen. Det gamla fabriksområdet utgjorde en begränsning för fortsatt expansion. I mitten på 70-talet genomfördes den första utbyggnaden vid Braviken. 1986 var en trehundraårig epok i innerstan över.

Ombyggnaden av Hangaren kommer att pågå till augusti nästa år. Kostnaden för bygget beräknas till cirka 84 miljoner kronor.

Det finns bara en sak att invända mot. Destination Norrköping har valt namnet Flygeln. Totalt intetsägande.

LASSE SÖDERGREN

Reporter, 011-200 151
lasse.sodergren@nt.se

Förvandlingen. Det har varit paus i omvandlingen av Holmenområdet under en period. Men nu byggs det åter för fullt.